

Temat lekcji 1: Usługi

Zapoznaj się z tekstem. Odpowiedz na pytanie:

1. W jaki sposób stopień rozwoju usług określa poziom rozwoju gospodarczego państwa. Podaj 2 przykłady.

Odpowiedź potwierdzającą udział w zajęciach prześlij na adres : dorota.baj-olszewska@ckziu1.edu.pl

Usługi to jeden z trzech głównych działów gospodarki narodowej (obok rolnictwa i przemysłu). Obejmują bardzo szeroki zakres działalności człowieka. Usługami są na przykład naprawy różnego rodzaju sprzętów, porady u lekarzy czy prawników, przewóz osób i towarów, handel i reklama, nadawanie programów telewizyjnych i radiowych, pilnowanie porządku przez policję, nauczanie w szkołach i wiele, wiele innych czynności, z którymi spotykamy się każdego dnia.

1. Rodzaje usług

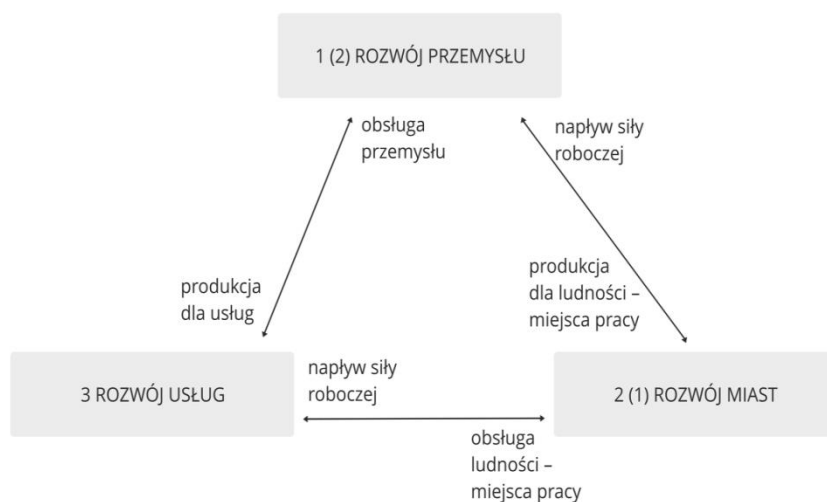
Gospodarka narodowa to całokształt działalności gospodarczej prowadzonej na terenie danego kraju. W wyniku tej działalności powstają różnorodne dobra materialne i niematerialne. Dotychczas poznaliśmy bliżej dwa główne działy gospodarki narodowej – rolnictwo i przemysł – które wytwarzają dobra materialne, tzn. konkretne produkty. W przypadku usług wynikiem ich świadczenia mogą być też dobra niematerialne, np. porada lekarska, przedstawienie w teatrze, nauka w szkole. Z tego względu dokonano ogólnego podziału usług na:

- **usługi materialne** – np. handel, transport i łączność, hotelarstwo i gastronomia, naprawy i drobne rzemiosło (szklarstwo, krawiectwo, stolarstwo itp.) oraz inne usługi świadczone bezpośrednio na rzecz konsumentów;
- **usługi niematerialne** – np. edukacja, ochrona zdrowia, opieka społeczna, działalność kulturalna, sportowa, administracyjna itp.

Do celów administracyjnych, podatkowych i statystycznych przyjęło się stosować szczegółowe klasyfikacje obejmujące wszystkie rodzaje prowadzonej działalności. Przykładem może być przedstawiona poniżej Polska Klasyfikacja Działalności PKD 2007. W tabeli podano tylko dwa pierwsze stopnie z sześciostopniowego podziału. Pełna klasyfikacja w załączniku.

2. Rozwój usług

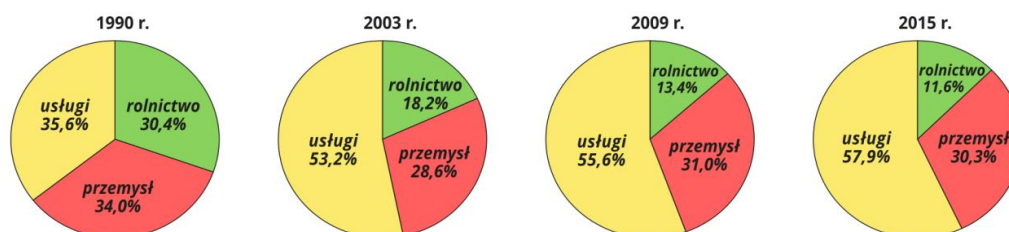
Z wcześniejszych tematów zapewne pamiętasz, że **usługi** rozwijają się głównie w **miastach**, szczególnie w tych większych. Rozwój ten jest wzajemnie powiązany – rozwijają się usługi, a więc rozwija się i miasto. Dawniej wielkie znaczenie miał też **przemysł**, gdyż często to właśnie od niego zaczynało rozwijać się miasto. Niekiedy bywało odwrotnie, tzn. na bazie miejskiej siły roboczej rozwijał się przemysł. W obu przypadkach po pewnym czasie zaczynały rozwijać się **usługi**, które pozostawały i wciąż pozostają w silnych relacjach z miastem i przemysłem.

Stopień rozwoju usług mówi o poziomie życia społeczeństwa i jego zamożności.

W krajach bogatych ludzie pragną wygodnego życia i bez wahania wydają pieniądze na przeróżne usługi, które często nie są u nas jeszcze powszechne, jak np. strzyżenie domowego trawnika czy wyprowadzanie psów na spacer. W Europie Zachodniej w usługach zatrudnionych jest ponad 70% pracujących, podczas gdy w Polsce nie osiągnęliśmy jeszcze 60%. Ale odsetek ten stale rośnie i prawdopodobnie w ciągu kilkunastu lat zbliżymy się do średniej unijnej.

STRUKTURA ZATRUDNIENIA W POLSCE

Zapamiętaj:

- Usługi dzielą się na materialne (np. handel, transport, komunikacja, hotelarstwo, gastronomia, naprawy) i niematerialne (np. edukacja, ochrona zdrowia, opieka społeczna, kultura, administracja).
- Usługi rozwijają się wraz z rozwojem miast, a często także w powiązaniu z przemysłem.
- W Polsce największy rozwój usług nastąpił w latach 90. XX wieku po przejściu na gospodarkę wolnorynkową i uzyskaniu swobody działalności gospodarczej.
- Wzrost zatrudnienia w usługach wynikał też z upadku zakładów przemysłowych i konieczności znalezienia innego zatrudnienia przez ludzi tracących pracę.
- W państwach wysokorozwiniętych zatrudnienie w usługach przekracza 70%. W Polsce nie osiągnęło jeszcze 60%, ale systematycznie wzrasta.
- Kapitał zagraniczny w znacznym stopniu przyczynił się do rozwoju naszych usług, a zwłaszcza handlu, bankowości i komunikacji.
- W wyniku intensywnego rozwoju usług pojawiła się konkurencja na ich rynku, a to oznaczało poprawę ich dostępności i jakości.
- Większość wielkich firm usługowych działa poprzez dużą liczbę oddziałów lokalnych, które mają być łatwo i szybko dostępne dla każdego klienta.

- Największe firmy usługowe w Polsce to m.in. banki (np. PKO BP, Pekao SA, ING, Bank Zachodni WBK), sieci handlu wielkopowierzchniowego (Biedronka, Tesco, Lidl, Auchan, Carrefour), ubezpieczyciele (PZU, Avia, Allianz, Axa, Generali, Warta), operatorzy telefonii komórkowej (Orange, Plus, T-Mobile, Play).
- Obecnie rozwijają się przede wszystkim usługi związane z nowoczesnymi technologiami – telekomunikacja, handel internetowy, bankowość elektroniczna. Zanikają usługi rzemieślnicze i naprawy (z wyjątkiem samochodów).
- Dzięki możliwości szybkiego przesyłania informacji w różnych kierunkach Internet i telefonia komórkowa przyspieszyły procesy globalizacji, a także wywarły wpływ na przemiany społeczne i kulturowe – rozwinęły się m.in. portale społecznościowe, przez które kontaktuje się coraz więcej ludzi z całego świata.

Temat lekcji 2: Rozwój turystyki

Zapoznaj się z tekstem i odpowiedz na pytanie:

1. W jaki sposób epidemia Corona -Virusa wpłynęła na branżę turystyczną na świecie. Podaj przykłady.

Odpowiedź potwierdzającą udział w zajęciach prześlij na adres : dorota.baj-olszewska@ckziu1.edu.pl

Turystyką nazywamy ogół działań osób, podróżujących i przybywających w celach wypoczynkowych, służbowych lub innych nie dłużej niż na okres jednego roku bez przerwy poza swoim codziennym środowiskiem i miejscem zamieszkania - wg Światowej Organizacji Turystyki (przy ONZ)

Ruchem turystycznym nazywamy liczbę osób biorącą udział w podróżach. Gospodarka turystyczna jest sferą obsługującą ruch turystyczny (poprzez prowadzenie działalności gospodarczej przez liczne przedsiębiorstwa turystyczne, usługi transportowe, hotelowe i inne). Turystyczną infrastrukturą techniczną nazywamy wyposażenie danego regionu turystycznego np. w sieć dróg, szlaków turystycznych, hotele i zakłady gastronomiczne, wyciągi narciarskie. Infrastrukturą społeczną - nazywamy wyposażenie danego regionu turystycznego w sieć biur turystycznych, obiektów sportowych, rozrywkowych, informacji turystycznej.

Czynnikami decydującymi o rozwoju turystyki w XX w są:

- Postęp cywilizacyjny - przez ostatni okres wzrósł stopień zamożności społeczeństw w krajach o wysokim stopniu rozwoju, doszło do wydłużenia czasu wolnego od zajęć obowiązkowych, wzrosła mobilność ludności, wzrosło tempo życia i pracy zawodowej oraz powiązane z nią sytuacje stresowe.
- Sytuacjami wspomagającymi rozwój turystyki na świecie są również nowe ustawy i prawo - zniesienie granic w obrębie państw Unii Europejskiej, zniesienie wiz i wprowadzenie paszportów w krajach Europy Wschodniej
- Indywidualnie prowadzona polityka państw i władz lokalnych - dostateczne zaspokojenie turystycznych potrzeb ludzi, jak również właściwe wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego, zasobów rak do pracy i zgromadzonego kapitału;
- Rozwój miast - chęć odpoczynku poza miejscami pracy w oddaleniu od zanieczyszczonych miast,
- Zmiany liczby i struktury ludności- wydłużenie średniej długości życia, aktywność turystyczna zamożnych emerytów, wzrost świadomości turystycznej, eksplozja demograficzna oraz wysoka gęstość zaludnienia na określonych terytoriach
- Zróżnicowanie ofert turystycznych - rozbudowanie i unowocześnienie infrastruktury turystycznej, organizowanie nowych form i sposobów wypoczyniania (rozwój nowych form turystyki kongresowej, motywacyjnej, ekoturystyki, survivalu)

- Ochrona walorów środowiska naturalnego i sztucznego - przekształconego przez człowieka
- Chęć spędzenia wolnego czasu w środowisku czystym, niezanieczyszczonym, na łonie natury

Podział turystyki z uwagi na motywy działalności człowieka:

- turystyka wypoczynkowa,
- turystyka krajoznawcza,
- turystyka sportowa,
- turystyka biznesowa,
- turystyka religijno-pielgrzymkowa,
- turystyka specjalistyczna (kajakarstwo, żeglarstwo, narciarstwo, motorówki, rowery).

Ujęcie turystyki w aspekcie:

Psychologicznym - spełnia potrzeby psychiczne ludności.

Społecznym - o charakterze masowym (obecnie podróżuje 1/6 ludności świata).

Kulturowym - ma na celu poznanie różnych kultur, obyczajów, terenów.

Przestrzennym - zmienia środowisko przyrodnicze tworząc infrastrukturę turystyczną.

Ekonomicznym - wspomaga rozwój gospodarczy, zwiększa ilość miejsc pracy, zwiększa znaczenie innych usług.

Ekologicznym - wpływ na stan środowiska przyrodniczego.

Wychowawczym - wspomaga rozwój cech: sprawności fizycznej, aktywności, odwagi, koleżeńskości, umiejętności organizacyjnych.

Kształceniowym - o charakterze poznawczym

Jaki wpływ wywiera turystyka na regiony słabo rozwinięte?

Turystyka na biednych gospodarczo obszarach przyczynia się w znacznym stopniu do wymiany kulturowej pomiędzy różnymi narodowościami, wspomaga otwarcie na odmienny sposób życia, możliwość zatrudnienia, jakie stwarza rozwijający się na danym terenie przemysł turystyczny.

Kryterium podziału	Rodzaj turystyki
Uczestnicy (podmiot)	Turystyka dzieci, młodzieży, mieszkańców wsi, miast, ludzi bogatych, zdrowych, niepełnosprawnych, emerytów, studentów
Czas trwania podróży	Krótko-, średnio-, długoterminowy
Okres wyjazdu	Wakacyjna, sobotnio-niedzielną, świąteczną
Wielkość grupy	Rodzinna, indywidualna, grupowa
Stopień organizacji	Indywidualna, zorganizowana
Środki transportu	Drogowa, wodna, piesza, rowerowa

Skutkami turystyki są:

- Wzrastający dochód z turystyki (udział w PKB) - Antigua - 70%, Bahamy - 40%, Dominikana - 34%, Jamajka - 28%;
- Daje zatrudnienie- Hawaje - 80% udziału zatrudnionych w gospodarce;
- Aktywizuje gospodarkę kraju w wyniku rozwoju innych gałęzi gospodarki - budownictwa, transportu, bankowości;
- Dostarcza wpływy dewizowe - równoważy bilans płatniczy lub zmniejsza ujemny bilans finansowy kraju;
- Stwarza nowe miejsca pracy w usługach zwłaszcza dla żeńskiej siły roboczej
- Poprzez popieranie agroturystyki - stwarza dodatkowe źródła dochodów ludności wiejskiej, zmniejsza bezrobocie, stabilizuje i zatrzymuje młodych ludzi w gospodarstwach rolnych, podnosi poziom higieny i kultury życia na wsi,
- Nadmiernie uzależnia pod względem ekonomicznym w stosunku do koncernów międzynarodowych;
- Powoduje liczne przemiany na tle społecznym - transformacja głównych źródeł utrzymania z rolnictwa czy rybactwa na usługi
- Powoduje komercjalizację kultury, sztuki i rzemiosła regionalnego.

"Kraje monokultury turystycznej" są krajami wrażliwymi w stosunku do zmian w ruchu turystycznym spowodowane np. występującymi często zamachami terrorystycznymi, zagrożeniami epidemii, zarazy.

Turystyka międzynarodowa jest sumą zagranicznego ruchu turystycznego ludności krajów zrzeszonych w Światowej Organizacji Turystyki (WOT). Obecnie w świecie spotkać można ustanowionych 6 umownych obszarów turystycznych:

1. Europy,
2. Ameryki Północnej i Środkowej,
3. Afryki,
4. Bliskiego Wschodu,
5. Azji Południowej,
6. Azji Wschodniej,
7. Regionu Oceanu Spokojnego.

Rejon turystyczny	Udział w wpływach z turystyki międzynarodowej
Europa	52%
Ameryka Północna	18,90%
Azja Wschodnia, Australia, Oceania	18,40%
Ameryka Łacińska	6,20%
Afryka	1,80%
Bliski Wschód	1,80%
Azja Południowa	0,90%

Wpływ turystyki na środowisko

Miejsca, w których najczęściej mają miejsca spięcia pomiędzy obrońcami zasobów przyrody a turystami to przede wszystkim parki narodowe i ich otuliny (jak w polskich Tatrach). W górach Alpach - wspaniale zabezpieczonych pod względem bazy turystycznej - kurczeniu ulegają obszary dziko żyjącej przyrody, dochodzi do karczowania i degradacji połąci lasów, erozji glebowej, osuwisk, lawin śnieżno-kamienistych, zagrożeń powodziowych. Znaczna ilość krajów wprowadza w życie zasadę zrównoważonego rozwoju (na tym bazuje ekoturystyka), co w przyszłości ma za zadanie przynieść korzyści nie tylko gospodarce ale przede wszystkim samej przyrodzie. Taka zasada stosowana jest w Parku Narodowym Uluru - Kata Tjuta, (Ayers Rock - Mount Olga) w Australii, gdzie ciągle kontroluje i monitoruje się ruch turystyczny. Na podobnej zasadzie prosperuje "turystyka miękka" nakierowana na nowe odczucia i doświadczenia jak również wysiłek fizyczny w czasie pobytu. Przeciwnieństwo tego to "turystyka twarda" nakierowana na spędzanie czasu w luksusie, wygodzie, szybkie tempo przy zwiedzaniu.

Turystyka w Polsce

Polska przyciąga turystów dzięki swej niepowtarzalnej przyrodzie: pięknemu krajobrazowi, urozmaiconej rzeźbie terenu, rejonach o bardzo czystym środowisku przyrodniczym, występowaniu niemalże dzikiej przyrody (przykład to obszar "Zielonych Płuc Polski" tzn. bagien, torfowisk, naturalnych łąk, rozległych kompleksów leśnych, teren Pojezierza Mazurskiego, Polesia Lubelskiego, Niziny Podlaskiej) oraz krajobrazom kulturowym: zabytkom architektury, kulturze ludowej, autentycznemu folklorowi, oryginalnej i niepowtarzalnej gościnności.

Nizinna Polska charakteryzuje się dużą zmiennością krajobrazu - na obszarze kraju posiadamy i nadmorskie niziny z wydrami, obszar polodowcowej rzeźby pojezierzy, tereny rozległych nizin Polski środkowej, różnowiekowe góry. Terytorium kraju porastają rozległe połacie lasów iglastych (bory), grądów, łąk i hal górskich. Wśród ogółu polskich Parków Narodowych niektóre umieszczono na liście światowych rezerwatów biosfery UNESCO np. tereny chronione parków: Babiogórskiego, Białowieskiego, Słowińskiego oraz rezerwatów - Tatrzańskie, Karpat Wschodnich, Karkonoszy, Jeziora Łuknajno - będącego rezerwatem ornitologicznym. W Polsce spotykane są zwierzęta, które nie są już spotykanymi na terenach

wielu europejskich krajów: rysia, wilka, łosia, żubra, bobra, licznych ptaków. Kraj posiada dogodne warunki dla turystów do żeglowania, kajakarstwa, uprawiania turystyki górskiej, narciarstwa, speleologii, zwiedzania wiekowych i historycznie ważnych miast (Krakowa, Warszawy, Torunia, Poznania, Wrocławia, Gdańska) i tych posiadających ciekawe zabytki (Kazimierza Dolnego, Zamościa), zwiedzania zamków i pałaców (Malborka, Baranowa Sandomierskiego, Łańcuta, Lidzbarku Warmińskiego), odwiedzenia wielu ośrodków kultu religijnego (Częstochowy, Lichenia, Kalwarii Zebrzydowskiej, Grabarki), złożenia hołdu w miejscach pamięci narodowej (Oświęcimiu, Majdanku), zwiedzania skansenów. Współcześnie folklor staje się silnym bodźcem, który skutecznie przyciąga turystów do odwiedzenia i poznania najbardziej charakterystycznych obszarów Polski.

Bazę żywieniową dla turystyki tworzą różnorodne i liczne placówki gastronomiczne dostępne nie tylko w sąsiedztwie bazy noclegowej, ale również ogólnie - 96% placówek jest własnością indywidualną, co skłania do podnoszenia jakości i oferty usług indywidualnych właścicieli zakładów żywieniowych.

Odwilż polityczna w Europie spowodowała podniesienie poziomu zagranicznego ruchu turystycznego na terenie naszego kraju. Kiedy Polska przystąpiła do struktur UE spowodowało to wzrost zainteresowania wśród turystów zagranicznych charakterem i historią naszego kraju.

Kraj Udział w ruchu turystycznym Polski

Niemcy 57,90%

Czechy 14,20%

Ukraina 7,30%

Białoruś 7%

Słowacja 4,60%

Rosja 2,70%

Litwa 1,70%

Łotwa 0,50%

Holandia 0,50%

Austria 0,40%

Francja 0,40%

USA 0,30%

Pozostali 2%

Ograniczenia w rozwoju turystyki w Polsce spowodowane są

- Niewielką ilością bazy towarzyszących (wyciągów narciarskich, wypożyczalni sprzętu turystycznego i sportowego, kąpielisk, kortów tenisowych, sauny, boisk sportowych),
- Brakiem promocji i oferty określonej bazy noclegowej - najbardziej widocznym jest brak hoteli i pensjonatów posiadających średni standard po umiarkowanej cenie,
- Słabo rozwiniętą bazą turystyczną, brakiem informacji turystycznej,
- Złym stanem urządzeń sanitarnych,
- Niskim stopniem bezpieczeństwa publicznego,
- Złą jakością dróg
- Upadkiem biur turystycznych
- Niewielkim udziałem promocji bazy hotelowej i gastronomicznej,
- Niewykształconą kadrą obsługi turystycznej a przede wszystkim nieznaną wśród nich języków obcych
- Niedostateczną ochroną zasobów środowiska przyrodniczego,
- Niskim standardem zakwaterowania,
- Złymi przepisami prawnymi.
- Obecnie zasadami reżimu sanitarnego ze względu na Covid – 19.